

**МБДОО «Детский сад № 3 «Мюрючээн» с. Борогонцы
М Р «Усть-Алданский улус (район)» Республики Саха (Я)**

Автор: Ховрова Матрена Петровна

Дьарык темата: «Идэ барыта учугэй, идэ барыта туьалаах».

Ситимнээх санаҕа-технологическай карта:

Үөрэтэр ис ховьооно.

Сыала: Оҕолорго быраас идэтин билиһиннэри.

Сорук: быраас идэтин билиилэрин чинэтии, этиини чуолкайдык этэргэ эрчийии, оҕо ситимнээн кэпсиирин ситиһии.

1. Үөрэтэр сорук: Идэ диэн түгүн, быраас туһунан билиилэрин чинэтии.

2. Сайыннарар сорук: Тыл саппаанын байытыы, болжомтону, өйгө тутан кэпсири сайыннарыы.

3. Иитэр сыала: Араас идэлэргэ уонна кинилэр суолталарыгар интэриэни тардыы, убаастабылы инэри. Оҕолор эйэлээхтик үлэлиллэригэр, эйэбэс сыһыанна иити, үөрэтии.

Сана тыллар: Фанендоскоп-иниллиир тэрил, халпаак, кушетка, шпатель-күөмэй көрөр тэрил, Медицинкай терминынан оҕо тылын саппаанын байытыы.

Ситимнээх сана: Ыараханлык этиллэр тыллары санардыы.

Туттуллар матырыйааллар: «Аптаах коробка», градусник, фонендоскоп-иниллиир тэрил, шприц, таблеткалар, ваата, биинтэ, халаат, колпаак, араас идэлэр картинкалара, медиаэкран, проектор, нотбук, манан а4 кумааҕыга баанка шаблона, клей, кыптыый, фрукта, оҕуруот астарын шаблоннара.

Оҕо дьайымаллара: Тыл сайдыыта, эти-хааны эрчийии, онорон таһаарыы, билии-көрүү, бодорууу.

Эрдэ бэлэмнээһин үлэ:

1. «Идэлэр» темаҕа бэсиздэ..

2. «Быраас идэтэ» диэн темаҕа оруоллаах оонньуулар, дидакт. оонньуулар..

3. Медик кабинетыгар экскурсия (детсад иһинээҕи).

4. «Доктор Айболит» остуоруйаны кэпсээһин.

№	Түһүмэх аата	Түһүмэх соруктара	Иитээчи дьайымала	Туттуллар ньымалар	Оҕо сабадалана р дьайымала	Сабадаланар ситиһиилэр
1	Эбэрдэлэһии	Оҕолору көбүлээһин	Оҕолор, төгүрүк түү түрдүбүт, чэ эрэ	Эбэрдэлэти и, сэргэхсит	Эбэрдэлээһиннэ кехтеехтук	

			<p>эбэрдэлэниэххэ йин: « Үтүө күнүнэн ,илиичээннэри м-хлоп,хлоп, үтүө күнүнэн,атахча аннарым-топ,т оп, үтүө күнүнэн издэсчээннэри м плюх,плюх, үтүө күнүнэн тиисчээннэрим -щелк,щел, үтүө күнүнэн уосчааннарым- чмок,чмок, үтүө күнүнэн мин муннум-бииб,б ииб. Дорооболорун, бары оѳолор,ыалдьы ттар,барыгытыг ар эбэрдээ»,(Илии лэринэн далбаатыылла р</p>	и,хай5абыл.	санаран утуктэллэр, сепке хамсаналла р,уерэллэр.	
2	Арт.эрчил лии	Уоһу,тииһ и эрчийи	<p>Артикул.эрчилл ии: «Айаххын киэнник ат-куччат: а-ы,аа_ыы,па-п ы,паа-пыы,та-т ы» ,аны билигин «Минньигэс барыаннья»-Уо спутун төгүрэтэбит, тылбытын синньэтэбит, тылбыт төбөтүнэн</p>	Уос.тиис эрчиллиил эрин онорон көрдөрөн үтүгүннэри и.	Эрчиллин и сөпкө көрөн үтүктэн онороллор .	

			<p>уоспутун төгүрүччү салбанабыт. Онтон төгүрүччү эргитэбит-5-5.» ,маладьыастар.</p>			
3	<p>Куукула Маша ,бэсиэдэ.</p>	<p>Оболоорго соңуччу түгэн оноруу,билиилэрин ханатыы.</p>	<p>Куукула Маша киириитэ,бэсиэдэ: Иитээччи: 55олоор ,ким эрэ ааны тонсуйар,баран көрүөх эрэ,биһиэхэ бүгүн Куукула Маша ыалдьыттыы кэллэ,кени корубкаба туох эрэ кһиилээх, биһигини кытта оонһуу,билсэ кэллэ,эһигини билиигитин кэтээн көрүө,кинини биһиги аттыбытыгар олордобут. Идэ-диэн үлэ буолар. Идэ ыларбытыгар биһиги үчүгэйдик,элбэ хтик үөрэниэхтээхпит,элбэх араас идэлэр бааллар. Куукула Маша(быраас танаастаах) ыйытар: «Үтүө күнүнэн оболоор,мин эһигини кытта</p>	<p>Соьуччу түгэн,кэпсэ тии,хай5аб ыл.</p>	<p>Бэсиэдэ5э кытыьаллар,оонһуу сорудахтарын сепке толороллор.</p>	

			<p>оонньуу,кэпсэт э кэллим, эниги ийэлэргит,ажал аргыт тугу үлэлиллэрин билэбит дуо?</p> <p>Билигин «Аптаах мөһөөччүкпэр» баар туттуллар тэриллэри туттаран көрдөрүөм,ону ханнык идэбэ сөп түбэһэрин,тэриллэри ааттыахпыт,үөр этиэхпит(быраас туттар тэриллэрин тутан көрөн ааттыыллар).Өссө таабырын таайсабыт дуо?</p>			
4	Таабырын таайсыы	Толкуйду ур дьобуру сайыннарыы,идэ тунунан билиилэрин ханатыы	<p>О5олор таабырын таайаллар:</p> <p>О5олоор.таайын эрэ Сережа куускэ сөтөллөр,кени бронхиттаабыт быһылаах, Сувал көмөбө эрийэллэр, Сережа5а кинилэр этэллэр: Куттаныма,ытаама, Эһиэхэ үтө майгылаах , Ким эрэ тийиэ (быраас).</p>	Таабырын таайтарыы, хай5абыл, ыйыталаабыы.	Таабырыннары сепке таайаллар.	

			<p>Ыарынахха оронун аттыгар олорор, Хайдах эмтэнэргэ сүбэлиир, Хаапыла,таблетка аныыр, Ким үтүөрбүтү күүлэйдирин көнүллүүр. Кимий оБолор? Иитээччи : Саамай сөп,маладьыастар. Ыарыйдахпытына ханна эрийэр эбиппитий,бинь иэхэ ким кэлэр эбитий? Суһал көмөбүт номера 03.</p>			
5	Презентация көрдөрүү.	Билиилэрин ханаты, чинэтии	<p>5.Презентация көрдөрүү- араас элбэх идэни билэбит,ол курдук биьиги билигин , Куукула МашаБа презентация көрдөрүөхпүт,онно биьиньэхэ Марикпыт ийэтэ Марфа Герасимовна быраас,кени үлэтин көрдөрүө уонна,детсадка медпунна сырыппыптын өссө көрдөрүөхпүт,билиибитин</p>	Презентация көрдөрүү,кэпсэтинии.	Презентацияны сэргээн көрөллөрр, бэйэлэрин көрөн үөрэллэр,быраас тугугынарын туһунан өйдөбүл ылаллар.	

			чинэтиэхпит. Оболоор, ханна сырыттыбытй, онно ким улэлирий, хан нык прибордары, тэ риллэри көрдөрбүтэй. О болор эппиэттэрэ (кушетка, щпри ц, халаат, халпаа к). Быраас тугу кэтэр эбитий, кини тугу гынарий?			
6	Физ. мину тка	Эти-хааны эрчийи	б.Физ.минутка .Иитээчи: «Аны биьиги ыалдыбат туьугар хайыахтаахпыт ый, сынньана таарыйа эппитин-хаамм ытын эрчийэбит. Күөмэйбит ыалдыбатын диэн маннык моойбутун имэрийэбит, ытырдыбатын, бүөлэммэтин диэн Муннубутун аалабыт (ыйар тарбахтарбыты нан муннуларбыт кынаттарын мускуйабыт). Улэлииргэ бэлэмнэнэн ытыстарбытын таьынабыт,	Эти-хааны эрчийэр хамсаныыл ары онорторуу, үтүгүннэрэ н санардыы, хайбабыл.	Эт-хаан эрчиллиити н көрөннөр сөпкө хамсанан үтүктэллэр.	

			Ыстанарга бэлэмнэнэн Ойуоккалаан ылабыт. Маладьыастар. 7. «Аптаах коруобка»			
7	Оонньуу-«Аптаах коруобка»	Билиилэр ин ханатыы, чинэтии	7. «Аптаах коруобка». Күүкула Маша оонньотор:-«Чэ эрэ оҕолоор,»Аптаах коруобкабытыттан» араас идэлэргэ сөптүбэһэр тэриллэри көрдөрүөм,өйдөөн көрөбүт,атыны уурабын,онуханнык тэрил сөпкө түбэһэрин,түбэспэтин таайабыт,ким болҕомтолоох эбитий?».Оҕолортон ким тахсан көрдөрүөн баҕарарынынырар.ОБолор соруудабытуруоран булаллар,этэллэр.	Соһуччү түгэн,оонньотуу,ыйытыы,хайҕабыл.	Оонньууга көхтөөхтүк кытталлар, соруудабы сөпкө толороллор.Этиини толору этэллэр.	
8	Тарбахха эрчиллии	Тарбах былчыннарын эрчийии	Тарбахха эрчиллиилэр	Тарбахха эрчиллии онорторон көрдөрүү,санагардан үтүгүннэри и,хайҕабыл	Эрчиллиини көрөн санаран,хамсанан сөпкө үтүктэллэр.	

9	Онорон таһаарар улэ	Айар дьобурдарын сайыннары	9.Онорон таһары. Төттөрү миэстэлэригэр олороллор, Иитээччи: Биһиги билигин Машабытыгар битэмииннээх компот онорон бэлэктиэспит. (колл.улэ,кыры йы,сыһары),ким тугу онордой,о5олор тугу онорбуттарын этэллэр. Куукула МашаБа бэлэктииллэр,маханан атаараллар	Бэлэм шаблону(обуруот астар,фрукталар) кырытара ны сыһартаран онорторуу,кэпсэти,хайбабыл.	Шаблон устун аккуратно кырыаннар,фрукта,обуруот астар диэн сөпкө наардаан сыһараллар.	
	Рефлексия	Тугу билбиттэрин чинэти	10.Рефлексия: О5олоор,биһиги бүгүн наһаа элбэби биллибит,ханнык идэни билистибитий,быраас тугу гынар эбитий,тугу туьалыры,хайдах таһаы кэтэр эбитий? Куукула Маша тугу а5албытай, биһиги киниэхэ тугу онордубутуй? Улааттаххытын а ким туох буолуон ба5арарый,ким быраас буолуон ба5арарый? Өссө ханнык	Кэпсэти,ы йыты,хайбабыл.	Дьарыкка тугу билбиттэрин ситимнээн этии онорон кэпсииллэр.Хоруйга сөптөөх толору этии онорон хардараллар.	

			идэлэри билэбитий? Оџолор хардалара.			